ПАРВАНДАИ АТТЕСТАТСИОНИИ № 3

16-уми июни соли 2023, суратҷаласаи №10

ХУЛОСАИ ШУРОИ ДИССЕРТАТСИОНИИ

6D. КОА-47-и назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ, дар бораи диссертатсияи Шамсова Бибихосият Қудратовна барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ).

Диссертатсияи Шамсова Бибихосият Қудратовна дар мавзуи “Методикаи ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯён ҷиҳати омӯзиши истилоҳоти иқтисодӣ дар раванди таълими забони англисӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ) бо қарори Шурои диссертатсионии 6D.КОА-47 назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ (Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734003, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 121), тибқи фармоиши КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8.04.2022 таҳти №125 таъсис ёфтааст, аз 1.04.2023, №9 ба ҳимоя иҷозат дода шудааст.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Шамсова Бибихосият Қудратовна, 5-уми июни соли 1966 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст. Соли 1983 ба Донишкадаи педагогии шаҳри Душанбе ба номи Т.Г.Шевченко (ҳозира Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ) ба ихтисоси забони англисии факултети забонҳои хориҷӣ дохил шуда, соли 1987 факултети мазкурро бо муваффақият бо дипломи ДОА №049735 хатм намудааст. Ӯ соҳиби ихтисоси муаллими забони англисӣ гардида, фаъолияти омӯзгориашро солҳои 1987-1989 ба ҳайси омӯзгори забони англисӣ дар МТМУ № 15-и ноҳияи Ҳисор оғоз намудааст. Минбаъд ба ҳайси муаллими забони англисӣ солҳои 1989 -1992 дар МТМУ № 50-и ноҳияи Муъминобод, солҳои 1992-1995 дар Коллеҷи техникии (собиқ политехникум)-и ш.Душанбе, солҳои 1995-2001 дар Донишкадаи соҳибкорӣ ва хизмати ш.Душанбе, солҳои 2001-2004 дар МТМУ № 56-и ноҳияи Синои ш.Душанбе фаъолият намудааст.

Аз соли 2004 то имрӯз дар Донишгоҳи технологии Тоҷикистон ва ҳамзамон дар коллеҷи технологии ш.Душанбе вазифаи омӯзгори калони кафедраи забонҳои хориҷиро иҷро карда истодааст.

Шамсова Бибихосият Қудратовна солҳои 2018 то 2022 ҳамчун унвонҷӯи кафедраи методикаи таълими Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода фаъолияти илмӣ-таҳқиқотӣ бурдааст. Таҳқиқот дар давоми 5-сол гузаронида шудааст.

Шамсова Бибихосият Қудратовнабо мукофотҳои давлатӣ: медали Хизмати шоиста аз 14.07.2020. №1571; Аълочии маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28.10.2016 №4142 ва бо Ифтихорномаҳои Донишгоҳи технологӣ сарфароз гардидааст.

Диссертатсияи Шамсова Бибихосият Қудратовна дар кафедраи методикаи таълими Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода иҷро шуда, дар ҷаласаи васеъи кафедраи методикаи таълим аз 30-юми декабри соли 2022 суратҷаласаи №5/1 ва Шурои олимони факултети забони англисии Донишгоҳи мазкур аз 24-уми феврали соли 2023, суратҷаласаи №7 муҳокима ва тасдиқ гардида, барои ҳимоя ба Шурои диссертатсионӣ пешниҳод шудааст.

Аз рӯйи мавзуи диссертатсия таҳқиқот дар маводҳои Паёми ДМТ, Паёми Донишкадаи забонҳо ва Паёми ДДОТ ба номи С. Айнӣ, Паёми ДТТ, маҷмӯаҳои маводҳои конференсияҳо, маводҳои таълимӣ ва таълимӣ-методӣ инъикос ёфтаанд. Онҳо аз санҷиши зарурӣ гузаштанд, дар 13 мақола баён гардиданд, аз ҷумла 3-тои онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати таҳсилоти олӣ ва илми ФР ба табъ расиданд. Унвонҷӯ дар давоми фаъолияти омӯзгориаш инчунин 3 дастури таълимӣ-методӣ ва 2 луғат ҷиҳати омӯзиши забони англисӣ барои донишҷӯёни ихтисосҳои иқтисодӣ таҳия намудааст.

Эълон оид ба рӯзи ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферат тибқи муқаррарот дар сомонаи ДДОТ ба номи С.Айнӣ ва КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 6.04.2023. ҷой дода шудааст.

Автореферати диссертатсия тибқи феҳрист 16.05.2023. ирсол гардидааст.

Автореферати диссертатсия аз низоми Антиплагиат гузаронида шудааст, ки аслияти матн 90,73%-ро ташкил медиҳад.

Тақризҳо ба диссертатсия ва автореферат дар муҳлати муайяншуда ворид гардида, дар сомонаи ДДОТ ба номи Садриддин Айнӣ ҷой дода шудаанд.

Ҳуҷҷатҳо аз тарафи унвонҷӯ ба Шурои диссертатсионӣ пешниҳод шуда тибқи талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба расмият дароварда шуда, дар парвандаи аттестатсионии унвонҷӯ маҳфузанд.

Роҳбари илмӣ: Гадоев Каримҷон Хайруллоевич- номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи методикаи таълими Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода. Кори илмӣ- таҳқиқотӣ дар кафедраи методикаи таълими Донишгоҳи байналмилалии забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода иҷро шудааст.

Муқарризони расмӣ:

Шоҳиён Нуралӣ Набот- доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи педагогика ва психологияи Донишгоҳи давлатии Данғара;

Султонова Сурайё Абдурашидовна- номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи забонҳои хориҷии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ ба диссертатсияи Шамсова Бибихосият Қудратовнабаҳои тақризи мусбат додаанд.

Муассисаи пешбар - Муассисаи давлатии таълимии "Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров".

Тақризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ"Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров" (25 апрели соли 2023, таҳти қарори №9), муҳокима шуда, мавриди дастгирии якдилона қарор ёфтааст.

*Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар*дар асоси қарори шурои диссертатсионии 6D.КОА-47 аз 26.11. соли 2022, №6, тибқи банди 61, 62-и "Низомномаи Шурои диссертатсионӣ" ва бандҳои 71,72 ва 74-77, 79-и "Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ", ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-уми июни соли 2021-ум таҳти № 267-ум тасдиқ шудааст, асоснок гардидааст.

Ба автореферати диссертатсия тақризҳои зерин ворид шудаанд:

1. Қаршиева Гулчаҳон Гулмуродована- номзади илмҳои педагогӣ, дотсент, мудири кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷии ДДБ ба номи Носири Хусрав.Тақриз мусбат аст.
2. Пиров Қурбоналӣ номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи забонҳои Донишгоҳи байналмиллалии сайёҳӣ ва соҳибкории Тоҷикистон.Тақриз мусбат аст.
3. Мирзоева Саёҳат Раҳмоновна- номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи забонҳои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст.
4. Лутфуллоева Парвина Маҳмадуллоевна номзади илмҳои педагогӣ, муовини директори Пажуҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдураҳмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст.

Муқарризони ба автореферат тақриз пешниҳод намуда, қайд мекунанд, ки таҳқиқоти диссертатсионӣ ба талабот ҷавобгӯ буда, довталаби дараҷаи илмӣ Шамсова Бибихосият Қудратовна сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ) мебошад.

Диссертант доир ба мавзуи таҳқиқотӣ 3 дастури таълимӣ-методӣ, 2 луғат ва13 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 3 мақолаи дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расонидааст.

Номгӯи муҳимтарин корҳое, ки муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос менамоянд:

1. Шамсова Б.Қ. Махсусияти таълими забонҳои хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ғайризабонӣ / Б.Қ. Шамсова [Матн] // Паёми донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – Душанбе, 2020. – №7. – С.321-326.
2. Шамсова Б.Қ. Методҳои муосири таълими истилоҳоти иқтисодӣ ҳангоми омӯзиши забони англисӣ / Б.Қ.Шамсова [Матн] // Паёми донишкадаи забонҳо. Силсилаи илмҳои филологӣ, педагогӣ ва таърих. – Душанбе, 2021. – №3(43). – С. 141-149.
3. Гадоев К.Х., Шамсова Б.Қ. Хусусиятҳои ташаккули салоҳияти лексикӣ ҳангоми таълими забони англисӣ / Б.Қ. Шамсова, К.Х. Гадоев [Матн] // Паёми донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2022. – №4(14). – С.212-219.
4. Шамсова Б.Қ. Таълими истилоҳот ва методҳои омӯзиш дар соҳаи забонҳои хориҷӣ / Б.Қ. Шамсова [Матн] // Паёми ДТТ. №1 (7) 2021. – С.108-113.
5. Шамсова Б.Қ. Истилоҳоти касбӣ ва мавқеи онҳо дар таълими забонҳои хориҷӣ / Б.Қ. Шамсова [Матн] //Актуальные вопросы преподавания и изучения языков в современном поликультурном и полилингвальном образовании: материалы международной научной конференции. АТТ. – Душанбе. – 2018, С. 230-235.
6. Шамсова.Б.Қ. Истифодаи амалии забони англисӣ. Дастури методӣ оиди усулҳои амалии таълими забони англисӣ ба донишҷӯёни равияи иқтисодӣ / Б.Қ. Шамсова. ДТТ, ш. Душанбе, 2021. – 73 с. УДК=111=222.8(072) ББК 81.2 Англ 65я73 (5Тадж).

Шурои диссертатсионӣ таъкид менамояд, ки дар асоси таҳқиқоти ба анҷом расонидаи унвонҷӯ корҳои зерин иҷро шудаанд:

- *муқаррар карда шуд*, ки ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ дар натиҷаи истифодаи технологияҳои инноватсионӣ дар омӯзиши забони хориҷӣ коркард карда шудааст;

- *пешниҳод карда шуд*, ки донистани салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣаз анҷоми фаъолияти касбии муваффақонаю самарабахши педагогӣ гувоҳӣ медиҳад;

- *исбот карда шуд*, ки вазифаҳои дар назди донишҷӯён гузошташуда ба тадриҷ тағйир ёфта, заминаҳои фаъолнокии онҳо давра ба давра, шурӯъ аз давраи худмуайянкунии шахсият тадриҷан инкишоф мееёбанд. Дар ин ҳангом донишҷӯ намояндаи фарҳанги худӣ мебошад, то давраи гуфтугӯи фарҳангҳо, ки зимни он донишҷӯ таҳвилгари фарҳангҳо дар раванди таълими забони англисӣ дар муассисаи таҳсилоти олии иқтисодӣ мебошад;

- *муайян гардид*, ки кори мақсаднок оид ба ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар асоси модели таҳиякарда шуда бо татбиқи шароитҳои педагогии ҷудокардашуда бештар дараҷаҳои баланд ва миёнаи дараҷаҳои ташаккули маҳоратҳои мавриди таҳқиқро дар мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ таъмин мекунад;

- асоснок карда шуд, ки истифодаи имкониятҳои технологияҳои мултимедӣ барои мақсадҳои алоҳидаи дидактикӣ, истифодаи кори мустақилона, татбиқи шаклҳои гуногуни машғулияти интерактивӣ ба ташаккули ангезаи ботинӣ ба омӯзиши забони англисӣ, истифодаи он дар касби интихобкарда мусоидат намуда, қобилиятҳои эҷодии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодиро ташаккул медиҳад;

- *пешниҳод карда шуд*, ки аҳамиятнокии ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ дар муҳити бисёрфарҳангӣ бо он муайян карда мешавад, ки тамоюлҳои дидактикаи мактаби олӣ барои рушди комили шахсияти толибилм ва омодагӣ барои кори рақобатпазир дар ҳолатҳои зудҳаракатии байналмилалӣ ва ҳамгирой равшан мебошанд;

- *муқарар карда шуд*, ки проблемаи ташаккули салоҳиятмандии касбиимутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣба таҳқиқоти илмие дахл дорад, ки фалсафаю педагогикаро дар ҳамкорӣ бо фарҳангшиносӣ, этика, психология ва фанҳои тахассусӣ тавъам месозад;

- *исбот карда шуд*, ки таҳқиқот натиҷабахшии модели коркардшудаи ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодиро тасдиқ кард, ки он мақсад, принсипҳо, мундариҷа, шаклҳо ва методҳо (гуфтугӯӣ, коммуникативӣ, эвристӣ, бозигӣ,

[illegible] лоиҳаҳо, моделсозӣ), давраҳои асосӣ (муқарраркунанда, ташаккулдиҳанда ва [illegible]): натиҷаҳо (дараҷаҳои ташаккули муошират: эҷодӣ, маҳсулнок, бемаҳсул)-ро фаро [illegible]

- *ошкор карда шуд*, ки дар раванди таълим татбиқ гардондани МТМ «Забони англисӣ барои муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ» дар асоси методи таълими кредитӣ-амсилавӣ ба таъмини давра ба давраи салоҳиятмандии касбиидонишҷӯён дар муҳити бисёрфарҳангии муассисаи таҳсилоти олии иқтисодӣзимни ташаккули салоҳиятҳои коммуникативӣ ва касбии мутахассисони оянда. иҷрои интихоби шаклҳо ва технологияҳои гуногуни инфиродикунонӣ ва ҷудосозии таълим мусоидат намуд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот иборат аст аз:

- ҷамъбасти донишҳои фалсафию педагогӣ доир ба салоҳиятмандии касбии мутахассисиояндаи ихтисосҳои иқтисодӣ аз забони англисӣ, ки тасаввуротҳои илмиро вобаста ба падидаи мазкури иҷтимоӣ-фарҳангӣ васеъ мегардонад;

- асоснок кардани таъсири маҷмӯи имкониятҳои муайяншуда ба самарабахшии раванди ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассисиояндаи ихтисосҳои иқтисодӣ аз забони англисӣ, ки ба рушди назария ва амалияи омодасозии мутахассисони муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣмусоидат мекунад;

- коркарди шароитҳои педагогии истифодаи технологияҳои инноватсионии педагогӣ дар ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассисиояндаи ихтисосҳои иқтисодӣ аз забони англисӣ ва бо далелҳои муътамади илмӣ асоснок намудани болоравии динамикаи ташаккулёбии падидаи мазкур, ки ба фаъолнокии тафаккури донишҷӯён, рушди қобилияти зеҳнию маърифатӣ ва мустақилшавии онҳо, ташаккули малакаҳои истифодаи донишҳои гирифта дар раванди таълими умумии назариявӣ ва касбӣ мусоидат мекунад.

- таҳлилу таҳқиқи технологияҳои инноватсионии педагогӣ дар ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассисиояндаи ихтисосҳои иқтисодӣ аз забони англисӣ дар асоси равияи тамоюли шахсиятӣ, ки давраҳо ва механизмҳои ташаккули салоҳияти номбурда дар мутахассисониояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ мавриди амал қарор мегирад.

Барои санҷиши фарзияи таҳқиқот ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда *методҳои зерин* истифода шудаанд:

1. *Методҳои назариявӣ*: омӯзиш ва таҳлили адабиёт доир ба масъалаи мавриди таҳқиқ, стандартҳои таҳсилот ва барномаҳои таълимӣ, синтез, муқоиса, моделсозии раванди таълим.

2. *Методҳои таҷрибавӣ*: мушоҳида, суҳбат, назарпурсӣ, мусоҳиба, санҷиши тестӣ, таҳлили махсули фаъолияти донишҷӯён, омӯзиш ва ҷамъбасти таҷрибаи кори омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ оид ба ташаккули салоҳиятмандиикасбии мутахассисониояндаи иқтисодӣ ва ташкилу гузаронидани таҷрибаи озмоишӣ.

3. Озмоишҳои муқарраркунанда, ташаккулдиҳанда ва ҷамъбастии таҷрибаи таҳқиқотӣ.

4. Методҳои коркарди омории натиҷаҳои дар рафти таҷриба бадастомада ва шарҳи онҳо.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ нуқтаҳои зерин баён шудаанд:

1. *Асоснок карда шудааст*, ки методикаи рушд ва ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассисониояндаииқтисодии дар рисолаи таҳқиқотӣ таҳияёфта самаранок буда, метавонад дар кори амалии дигар муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодии ҷумҳурӣ бомуваффақкият истифода гардад.

2. *Моҳият ва мавқеи* салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодӣ ҳамчун қисмати салоҳияти ғайрзабонии коммуникативие муайян карда мешавад, ки он маҷмӯи донишҳо оид ба кишвари забони мавриди омӯзиш, фарҳанги кишвари худ, инчунин маҳорат, қобилият ва сифатҳои шахсиятро, ки ба толибилм барои тағйирдиҳии рафтори худ вобаста аз соҳа ва ҳолати муошират имкон медиҳад, фаро мегирад.

3. *Исбот карда шуд*, ки ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодӣ дар раванди таълими фанҳои тахассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ низоми илман асосноки таълим ва тарбияи донишҷӯёне мебошад, ки тибқи Стандартҳои давлатии таҳсилот ва махсусияти раванди мазкур ҳамчун категорияи фалсафӣ-методӣ ба роҳ монда мешавад. Ҷузъҳои асосии таркибии низоми мазкур мақсад, мазмун, равия ва натиҷа маҳсуб мешаванд, ки асоси модел ва технологияи педагогии ташаккули салоҳиятмандии касбии

мутахассиси ояндаи муассисаи иқтисодӣ бо назардошти хусусиятҳои хоси ин раванд ва ташхиси мунтазами сатҳи бадастомадаро ташкил медиҳанд.

4. *Самарабахшии раванди* ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассиси ояндаи муассисаи олии иқтисодӣ аз рӯйи мавҷудияти низоме муайян карда мешавад, ки барои коркарди методика ҳамчун маҷмӯи шакл ва методҳои таъсиррасонии педагогӣ чун асос хизмат мекунад ва методикаи мазкур бошад, пешрафти пайдарҳами донишҷӯёнро аз марҳилаи репродуктивӣ (бемаҳсулӣ) тавассути марҳилаи маҳсулнокӣ ба марҳилаи эҷодкории фарогирии салоҳияти касбӣ таъмин менамояд.

5. *Асоснок карда шуд*, ки технологияҳои инноватсионии педагогӣ дар таълими забони англисӣ бо мақсади омодагардонии мутахассисони иқтисодӣ ба ҳамкории байнишахсӣ дар ҳолати коммуникатсияи байнифарҳангӣ ҳамчун технологияи тамоюли шахсии мутараққии таълим амал мекунад ва алтернативаи низоми анъанавӣ ба сифати яке аз шароитҳои босамараи ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар муҳити бисёрфарҳангии муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ мебошад.

Аҳамияти натиҷаҳои ба дастомада дар амалия бо он тасдиқ мегардад, ки:

1) Муҳтаво ва технологияи ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассисони ояндаи муассисаи олии иқтисодӣ дар ҷараёни омӯзиши забони хориҷӣ ошкор карда шудааст;

2) Низоми таҳиягардидаи ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодӣ дар раванди таълими фанҳои тахассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ барои коркарди методикаи махсуси марҳила ба марҳила ташаккул додани раванди мавриди таҳқиқҳамчун асос хизмат кард.

3) Маводи методие, ки муаллиф таҳия кардааст, имкон медиҳад, ки методикаи махсуси коркардшуда доир ба ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассиси ояндаи муассисаи олии иқтисодӣ дар раванди омодасозии касбӣ ва рушди маданияти иқтисодииӯ ба кор бурда шавад.

4) Маводҳои таҳқиқот инчунин метавонанд барои курсҳои махсус, машғулиятҳои амалӣ, тренингҳо дар раванди таълимии муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ мавриди истифода қарор дода шаванд.

Дастовардҳои дигари илмӣ, ки навгонӣ ва арзишмандии натиҷаҳои бадастомадаро шаҳодат медиҳанд:

1. Дар илми педагогика ва таърихи маорифи Тоҷикистон методикаи ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар ҷараёни таълими забони хориҷӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии иктисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон омӯхта шуд.
2. Қавоиди консептуалии равияи ба шахсият нигаронидашудаи салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар шароитҳои бисёрзабонии муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ коркард карда шуданд.
3. Мушкилоти омодасозии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ барои ҳамкорӣ дар заминаи коммуникатсияи байни фарҳангӣ коркард карда шуд.
4. Моҳият ва сохтори салоҳиятмандии касбии донишҷӯён зимни таълими муоширати ғайрзабонӣ дар муҳити бисёрзабонӣ муайян карда шуд, қисматҳои он (забонӣ, коммуникативӣ, мавзӯӣ, тамоюли шахсиятӣ, таълимӣ) ҷудо карда шуданд, иҷрои мундариҷавии онҳо мавриди баррасӣ қарор дода шуд.
5. Заминаҳои ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар шароитҳои бисёрзабонии муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ муайян карда шуданд.
6. Модели ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар самаранокии технологияҳои инноватсионии педагогӣ зимни таълими муоширати ғайрзабонӣ коркард карда шуд.
7. Низоми санҷиши ташаккулёбии салоҳиятмандии касбии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ, ки меъёрҳои фарҳангшиносӣ, коммуникативӣ, касбӣ ва шахсиятӣ-арзишӣ, ва нишондодҳои аз рӯйи ҳар меъёр мураттабшударо фаро мегирад, пешниҳод карда шуд.

Эътимоднокии натиҷаҳои бадастомадро инҳо таъмин менамоянд: истифодаи бунёди методологӣ ва назариявии таҳқиқот; такя ба маҷмӯи методҳои назариявӣ ва таҷрибавии таҳқиқот, ки ба мавзӯъ ва мақсадҳои таҳқиқот созгоранд; таҳлили шароит ва натиҷаҳои фаъолияти таҷрибавӣ-озмоишӣ; тасдиқи қоидаҳое, ки дар фарзия ва ғояи пешбарандаи таҳқиқот пешниҳод карда шудаанд; тафтиши маводи диссертатсия дар низоми таҳсилоти олии педагогӣ ва иқтисодӣ; таҷрибаи шахсии амалии касбии фаъолияти омӯзгории муаллифи диссертатсия.

Натиҷа ва хулосаҳои рисолаи диссертатсионӣ дар назария ва методикаи таълим ва тарбия дар корбасти дурусти технологияҳои инноватсионии педагогӣ дар ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ*аз забони англисӣ мавриди истифода қарор хоҳад гирифт.*

Назария асос ёфтааст: - ба таълимоти фалсафие, ки моҳияти мафҳумҳои «ахлоқ», «одоб», «фарҳанг»-ро ошкор менамояд; муносибатҳои асосӣ дар омӯзиши мафҳумҳои «*салоҳият*», «*салоҳияти касбӣ*» таҳлил карда шудаанд, моҳият, сохтор ва мазмуни салоҳиятмандии касбӣ мушаххас карда шуда, асосҳои педагогии ташаккулёбии салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар ҷараёни омӯзиши забони англисӣ дар донишгоҳҳои иқтисодӣ баррасӣ карда шудаанд; муносибати шахсиятӣ-фаъолмандӣ ба ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯён дар муҳити этникӣ-фарҳангӣ ва омодасозии мутахассисони ояндаи иқтисодӣ ба ҳамкорӣ дар заминаи равобити байнифарҳангӣ маълум карда шудааст.

-таҳлили санадҳои меъёрӣ: Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», «Консепсияи миллии маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олӣ ва баъди донишгоҳӣ», Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тасдиқи барномаи давлатии такомул ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2004-2014» ва тамдиди он барои солҳои то 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф ва сиёсати давлатии илмӣ-техникӣ» (1998), Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттилоотикунонӣ» (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2001, № 7; 2005, № 12) коркард ва пазируфта шуданд.

-мавриди истифода қарор гирифтаанд: асарҳои муҳаққиқону олимони ватанӣ ва хориҷӣ вобаста ба масъалаи таҳқиқшаванда;

- муқаррар карда шудааст, ки шароитҳои психологию педагогӣ барои омӯзиши забони англисӣ ба донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ бо истифода аз технологияҳои инноватсионии педагогӣ самарабахш буда, метавонад дар таҷрибаи кори дигар муассисаҳои олии таълимии ғайрзабонии ҷумҳурӣ мавриди истифода қарор гирад.

-муайян карда шудааст, ки тавассути таҳияи низоми методии таълими забони англисӣ ба донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ бо истифода аз технологияҳои инноватсионии педагогӣ ангезаи (мотиватсияи) донишҷӯён рушд менамояд.

Иштироки шахсии унвонҷӯ:

1. Муаллиф ғояҳо ва қоидаҳои асосии диссертатсияро аз ҷиҳати назариявӣ асоснок карда, амсилаи консептуалиро коркард намудааст, ки ин имконият додааст дар асоси муносибатҳои тамоюли шахсиятӣ ва босалоҳият масъалаи истифодаи технологияҳои инноватсионии педагогӣ дар ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ аз забони англисӣҳал карда шавад.

2. Иҷрои бевоситаи кори таҳқиқотӣ, тафсир ва тафтиши натиҷаҳои бадастовардашуда самарабахш омӯхта шавад.

3. Иштироки шахсии унвонҷӯ инчунин дар он ифода меёбад, ки вай МТМ, силлабус ва нақшаи нави таълимиро оид ба курси «Забони англисӣ барои муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ» коркард ва ба ҷараёни таълим ворид намудааст. Унвонҷӯ дар интихоби усул ва тарзҳои таълим бо мақсади педагогикунонии кулли раванди омӯзиши касбӣ, амалигардонӣ ва роҳнамоии бевоситаи кори таҷрибавӣ-озмоишӣ, мустақилона ба анҷом расонидани рисолаи диссертатсионӣ ва асарҳои интишоршуда, аз ҷумла дастурҳои таълимӣ-методӣ ва мақолаҳо, фаъолона ширкат варзидааст.

4. Бо такя ба натиҷаҳои таҳқиқот, таҳлили таҷрибаи пешқадами педагогии муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ аз ҷониби муаллиф тавсияҳои илмӣ-амалӣ барои самаранокии ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассиси ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ аз забони англисӣ таҳия карда шудаанд.

Тавсияҳои асосӣ ҷиҳати истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот:

1. Таҳия ва татбиқи модел ва технологияҳои инноватсионии педагогие, ки барои комилгардонии раванди ташаккулёбии салоҳиятмандии касбии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ дар ҷараёни таълими фанҳои тахассусӣ мусоидат менамоянд;

[illegible]созии мазмуну моҳияти ташаккулёбии салоҳиятмандии касбии мутахассисони [illegible] муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ дар чараёни таълими фанҳои тахассусӣ;

3. Таҳия ва татбиқи технологияи самараноки ташаккулёбии салоҳиятмандии касбии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ бо мақсади баланд бардоштани сифати омодасозии онҳо;

4. Барои бомувафақият ташкил намудани раванди ташаккулёбиисалоҳиятмандии касбии ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ дар нақшаҳои таълимии онҳо дохил намудани курсҳои амалӣ ва курсҳои махсус, ки ба омоданамоии онҳо равона шудааст.

5. Методикаи рушд ва ташаккули салоҳиятмандии касбии донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодии дар рисолаи таҳқиқотӣ таҳияёфта самаранок буда, метавонад дар кори амалии дигар муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодии ҷумҳурӣ бомувафаққият истифода гардад.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ проблемаҳо ва вазифаҳое ҳаллу фасл мегарданд, ки ба меъёрҳои воҳидҳои дохила мутобиқанд ва онҳо бо натиҷаҳои таҳқиқоти баргузоргардида исбот карда мешаванд: ҷиҳати хулоса ва тавсияҳои амалӣ, шароитҳои педагогии оптималии коркардгардида, ки барои рушд ва ташаккули салоҳиятмандии касбии мутахассисони ояндаи муассисаҳои таҳсилоти олии иқтисодӣ истифода мегарданд.

Шурои диссертатсионӣ ба хулосае омад, ки таҳқиқоти мазкур кори илмӣ-тахассусиро дар бар гирифта, ба талаботи бандҳои 31 ва 33-35-и "Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ"-и Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, комилан мувофиқат мекунад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ аз шумораи умумии 11 нафар аъзои Шурои диссертатсионӣ, 9 нафар иштирок дошт, ки аз ин 3 нафар аз рӯйи ихтисоси 13.00.08 – Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ (13.00.08.04 – Назария ва методикаи фанҳои гуманитарӣ) мебошанд, дар ҷаласа иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» _ нафар, «зид» __ нест, «баргаҳои беэътибор» - нест.

Раиси Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор **Сайфуллаев Х.Г.**

Котиби илмии Шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент **Обидова М.И.**

16 июни соли 2023